

STRATEGI FOR INKLUDERENDE FÆLLESSKABER I SKOLE OG SFO

En pædagogisk kurs at styre efter i hverdagen

Det er ikke en egenskab ved det enkelte barn, der afgør, om det kan inkluderes – det er en egenskab ved fællesskabet”
(Bent Madsen, 2011)

INDHOLD

Indledning	3
Definition af inkluderende fællesskaber i skoler og SFO' er i Køge	4
Mål for inkluderende fællesskaber i Køge Kommune	5
Målets 4 dimensioner	6
Forudsætninger for at skabe inkluderende fællesskaber.....	7
Den overordnede organiseringsopgave	8
Den lokale opgave med tilrettelæggelse af læringsmiljøet	10
Den professionelle ledelsesmæssige opgave.....	11
Den fagprofessionelle opgave	12
Udvikling af den fagprofessionelle opgave.....	13
Den specialiserede, fagprofessionelle opgave	14
Den tværfaglige samarbejdsopgave	15
Det vigtige forældresamarbejde.....	16
Børn og unge i udsatte positioner	17
Den lokale implementering af strategien for inkluderende fællesskaber	18
Evaluering af og opfølgning på strategien for inkluderede indsatser.....	19

INDLEDNING

I Køge Kommune er det en grundlæggende værdi, at alle børn og unge har ret til at indgå i inkluderende og meningsfyldte fællesskaber.

Køge Kommune ønsker, at alle børn og unge uanset køn, etnicitet eller handicap først og fremmest mødes som børn og unge, der grundlæggende er i besiddelse af de samme behov, og som oplever sig inkluderet i lokalområdets tilbud

Det betyder, at:

- vi ønsker, at alle børn oplever at være en aktiv og betydningsfuld del af et inkluderende børnefællesskab, der rummer den forskellighed og mangfoldighed, som også afspejler sig i det øvrige samfund.
- vi ønsker, at alle børn og unge i det inkluderende fællesskab udvikler kompetencer, der gør dem i stand til at tackle en kompleks og foranderlig verden, således at de opnår de nødvendige redskaber til at indgå i et demokratisk samfund.
- vi ønsker, at alle børn i det inkluderende fællesskab møder og oplever en grundlæggende værdi, respekt og forståelse - samt en egen oplevelse af mestring og læring, der giver dem mod og livslyst i deres videre færd i livet.

DEFINITION AF INKLUDERENDE FÆLLESSKABER I SKOLER OG SFO'ER ER I KØGE

I Køge Kommune ser vi det inkluderende fællesskab som et grundlæggende fundament og mindset, hvor respekten for mangfoldighed og forskellighed er en afgørende forudsætning for at kunne lykkes.

I Køge Kommune definerer vi inkluderende fællesskaber som et grundlæggende menneskesyn, der handler om at skabe gode fællesskaber i kraft af de mennesker, som indgår i det

Det betyder, at:

- arbejdet med det inkluderende fællesskab er en dynamisk og vedvarende proces, der handler om hele tiden at udvikle de pædagogiske læringsmiljøer, så de passer til de børn, der er i det.
- arbejdet med inkluderende fællesskaber primært er at arbejde pædagogisk med konteksten og kulturen i fællesskabet – og sekundært med det enkelte barn eller mindre børnegruppe.
- arbejdet med det inkluderende fællesskab både er en fælles forpligtigelse og en fælles berigelse - til gavn for alle børn og unge og for fællesskabet som helhed. At lære at være i et fællesskab lærer barnet at kunne begå sig i de mange miljøer og arenaer, der hører med til at være barn, ung og voksen.

MÅL FOR INKLUDERENDE FÆLLESSKABER I KØGE KOMMUNE

Skolerne i Køge Kommune arbejder målrettet for, at alle børn i kommunen kan gennemføre en ungdomsuddannelse og således få de bedste muligheder i deres videre færd i livet.

Et barn forbedrer generelt sine muligheder for senere at gennemføre en ungdomsuddannelse, når det er en del af de lokale fællesskaber med de udfordringer og muligheder, det indebærer.

Alle børn skal – så vidt det er muligt – inkluderes i de lokale skolefællesskaber

Det betyder, at:

- i Køge Kommune skal alle børn tilbydes plads på skolen i det skoledistrikt, hvor barnet bor.
- i Køge Kommune arbejder vi for at skabe læringsmiljøer, der gør det muligt for de fleste børn at fortsætte i deres lokale skoletilbud med et både personligt, socialt og læringsmæssigt højt udbytte.
- i Køge Kommune ønsker vi at tage et særligt hensyn til de børn og unge, som er i fare for at blive socialt og fagligt udsatte.
- Der vil derfor være fokus på, at alle børn i deres skole – og fritidsliv bliver mødt og understøttet på en måde, så de både socialt, personligt og fagligt har mulighed for at udvikle sig tilfredsstillende i forhold til deres forudsætninger.
- i Køge Kommune anerkender vi, at enkelte børn bedst oplever inkluderende fællesskaber i et specialpædagogisk tilbud. Der vil derfor fortsat blive visiteret til disse tilbud, hvis det af visitationsudvalget ses som den bedste vej til læring og trivsel for barnet. De specialiserede tilbud arbejder også målrettet med det inkluderende fællesskab. Blandt andet arbejder det enkelte tilbud med, at barnet opnår strategier for senere enten at kunne blive geninkluderet i det lokale tilbud - eller senere efter endt skolegang opleve sig aktivt inkluderet i et demokratisk samfund.

MÅLETS 4 DIMENSIONER

I Køge Kommune ser vi fire dimensioner og kriterier, der løbende og i overvejende grad skal være til stede, for at et barn kan siges at være inkluderet i skole- og fritidstilbuddet.

Et barn skal, i den overvejende del af sin skoletid, selv opleve sig fysisk, socialt, fagligt og personligt inkluderet i fællesskabet

Det betyder, at:

- barnet er fysisk inkluderet:
 - Barnet er fysisk inkluderet, hvilket vil sige, at barnet i læringsmiljøet overvejende er i samme lokaler som sine jævnaldrende kammerater.
 - Stamklassen ses som et hvert barns base, hvortil skolen i muligt omfang etablerer dynamiske hold, kurser og særlige tilbud for alle børn.
 - Barnet oplever, at nødvendige betingelser for fysisk at være på skolen og i SFO'en er til stede – lokaler, hjælpemidler, fysisk hjælp mm.
- barnet er socialt inkluderet:
 - Barnet oplever selv at være en værdifuld, aktiv og betydningsfuld del af et socialt fællesskab.
 - Barnet oplever selv nære relationer og venskaber i sit skole- og SFO-tilbud.
- barnet er fagligt inkluderet:
 - Barnet opnår et højt læringsmæssigt udbytte i overensstemmelse med dets faglige forudsætninger.
 - Barnet oplever selv mestring og progression.
- barnet er personligt inkluderet:
 - Barnet oplever sig selv inkluderet og ønsket i fællesskabet.
 - Barnet oplever voksne omkring sig, som aktivt inddrager dets stemme og perspektiv i tilrettelæggelsen af den pædagogiske praksis.

FORUDSÆTNINGER FOR AT SKABE INKLUDERENDE FÆLLESSKABER

I Køge Kommune ser vi det som en forudsætning for at skabe inkluderende fællesskaber for børn og unge, at der blandt både forældre, medarbejdere og samarbejdspartnere er en fælles forståelse og accept af definitionen af begrebet (side 3).

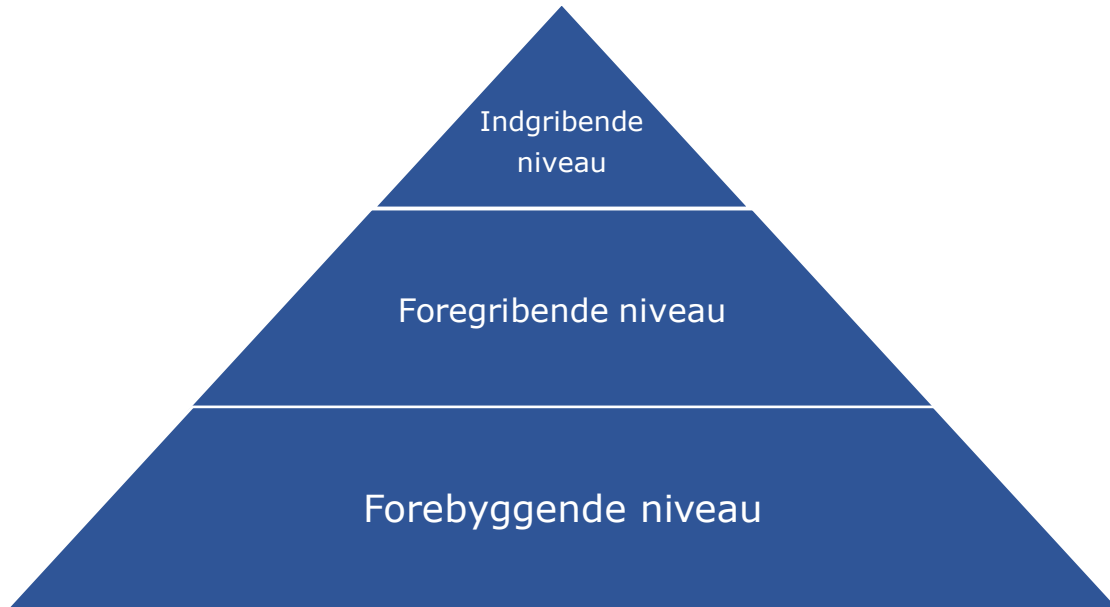
Det er en forudsætning for at arbejde med det inkluderende fællesskab, at vi er enige om, at vi er fælles om det - med forskellige opgaver

Det betyder, at:

- vi arbejder fælles, men på mange niveauer med tilrettelæggelsen af det pædagogiske miljø, så det er muligt for os at lave gode fællesskaber og læringsmiljøer:
 - Den overordnede organiseringsopgave
 - Den lokale ledelsesopgave
 - Den lokale opgave med tilrettelæggelse af læringsmiljøet
 - Den fagprofessionelle opgave
 - Den specialiserede fagprofessionelle opgave
 - Den forældrebaserede opgave
 - Den tværfaglige samarbejdsopgave

DEN OVERORDNEDE ORGANISERINGSOPGAVE

I Køge Kommune ønsker vi at organisere gode børnefællesskaber, der fra start giver lige muligheder til alle børn og unge ved at møde dem med de indsatser, der er behov for.

Det betyder, at:

- vi møder først og fremmest børnene på det forebyggende niveau i hverdagen. Det gør vi ved at tilrettelægge gode og trygge læringsfællesskaber med høj trivsel og fagligt udbytte, og hvor der er plads og rum til forskellighed og mangfoldighed.
- vi prioriterer højt forebyggende indsatser, der arbejder med at gribe børn og unge, før de risikerer at komme i vanskeligheder bl.a. ved generelt at understøtte børnene i særlige overgange og situationer, hvor vi ved, det kan blive svært. Dette er ofte i samarbejde med både skolens ressource team og/eller PPR, SSP samt skolens forebyggende rådgivere.
- vi møder børnene på det foregribende niveau, når der er brug for en ekstra indsats. Vi ønsker at understøtte børn i begyndende vanskeligheder ved at iværksætte en målrettet, fokuseret indsats med en ekstra opmærksomhed, tydelig handleplan og evaluering, så de kan komme i trivsel og læring igen. Skolens ressource team og resourcepersoner samt øvrige samarbejdspartnere indgår i tæt samarbejde med både forældre og medarbejdere.
- vi møder børnene på det indgribende niveau, når et barn eller ung er i så store og langvarige vanskeligheder, at der er brug for en helt særlig indsats af særlig karakter. Vi tilbyder børnene den særlige specialpædagogiske støtte og indsats, som der er behov for, for at de kan komme i trivsel og udvikling. PPR, Familiecenter Køge og Visitationsudvalgene er i tæt samarbejde om den rette indsats.

DEN LOKALE OPGAVE MED TILRETTELÆGGELSE AF LÆRINGSMILJØET

I Køge Kommune ser vi det som en forudsætning for det inkluderende fællesskab, at børnene oplever læringsmiljøet positivt med fokus på både læring og trivsel.

Læringsmiljøet kan beskrives som klimaet eller atmosfæren i klassen, klassekulturen og det sociale miljø (jf. Mitchell, 2014)

Det betyder, at:

- læringsmiljøet tilrettelægges, så hvert enkelt barn oplever en grundlæggende oplevelse af at være holdt af og blive mødt med accept, omsorg og nysgerrighed for dets oprindelige intentioner.
- læringsmiljøet tilrettelægges, så børnene både trives og opnår et læringsmæssigt tilfredsstillende udbytte ved at blive mødt med passende krav og udfordringer, der passer til det enkelte barn.
- læringsmiljøet tilrettelægges med tydelige målsætninger og handleplaner for både det overordnede fællesskab samt for det enkelte barn.
- læringsmiljøet organiseres, så der er en sammenhæng og genkendelighed mellem de forskellige arenaer, som børnene er i. Det betyder både i forbindelse med overgange, miljøskift, nyt personale og i skellet mellem holddeling og klasseundervisning.

DEN PROFESSIONELLE LEDELSESMÆSSIGE OPGAVE

I Køge Kommune ser vi det som en forudsætning for det inkluderende fællesskab, at ledelsen på den enkelte skole sætter tydelige rammer og retning for det lokale arbejde med fællesskabet.

At skabe inkluderende fællesskaber er en fælles opgave ledet af den lokale ledelse

Det betyder, at:

- ledelsen arbejder med tydelige retningslinjer for arbejdet med fællesskabet via en overordnet, lokal handleplan for inkluderende fællesskaber på skolen og i SFO'en.
- ledelsen arbejder aktivt med at inddrage både MED-udvalg, pædagogisk personale og forældre i udarbejdelsen af skolens værdier, normer og læringskultur med henblik på at skabe inkluderende læringsmiljøer.
- ledelsen løbende tydeliggør og deler lokal viden og erfaring om inkluderende fællesskaber blandt personalet.
- ledelsen er ansvarlig for, at der efter behov lokalt udarbejdes særlige mål og handleplaner for både større og mindre børnefællesskaber samt individuelle børn, som løbende justeres og evalueres.
- ledelsen er ansvarlig for, at forældrene oplever sig inddraget og hørt i et ligeværdigt samarbejde - med respekt for den fagprofessionelle opgave.
- ledelsen har det overordnede ansvar for, at der afholdes møder og sparring i henhold til den i Køge Kommune aftalte mødestruktur (bilag).
- ledelsen skaber et ressourcemæssigt råderum til, at specialiserede medarbejdere har mulighed for at vejlede og sparre med både kolleger og eventuelle understøttende funktioner, som indgår i særlige indsatser.
- ledelsen har løbende dialog med forvaltning og andre samarbejdspartnere.

DEN FAGPROFESSIONELLE OPGAVE

I Køge Kommune ser vi det som en forudsætning for at skabe inkluderende fællesskaber, at medarbejdere ser det som muligt at arbejde med den fagprofessionelle opgave i hverdagen.

For at skabe inkluderende fællesskaber må medarbejderne opleve at kunne få sparring med udgangspunkt i konkret praksis.

Det betyder, at:

- alle pædagogiske personaler har kendskab til og bruger den i Køge aftalte Reaktormodel for inkluderende fællesskaber (bilag).
- det pædagogiske personale oplever tid og mulighed for fælles refleksion i forhold til at skabe det inkluderende fællesskab i praksis.
- det pædagogiske personale oplever at kunne få konkret hjælp fra skolens ressourcepersoner til at tilrettelægge inkluderende fællesskaber og læringsmiljøer af forebyggende karakter i hverdagen.
- det pædagogiske personale oplever at kunne få konkret hjælp fra skolens ressourcepersoner til at kunne tilrettelægge særlige indsatser af foregribende karakter efter behov.
- det pædagogiske personale oplever ledelsesmæssigt fokus og bevågenhed i forhold til konkrete opgaver og særlige indsatser.
- det pædagogiske personale oplever at blive medinddraget og hørt i både de pædagogiske overvejelser og den pædagogiske organisering af både forebyggende og særlige indsatser.
- det pædagogiske personale oplever at have den nødvendige tid til samarbejde.

UDVIKLING AF DEN FAGPROFESSIONELLE OPGAVE

I Køge kommune ser vi det som en forudsætning for at skabe inkluderende fællesskaber, at medarbejderne har mulighed for at udvikle deres kompetencer, således at de kan understøtte børnene i situationer, hvor det kan blive svært for dem.

For at skabe inkluderende fællesskaber, må medarbejderne opleve at have både kompetencen og rammerne til det

Det betyder, at:

- det pædagogiske personale løbende bliver tilbudt fælles uddannelsesdage med henblik på at sikre et grundlæggende vidensniveau om inkluderende fællesskaber, så alle oplever sig klædt på til opgaven.
- det pædagogiske personale bliver i overensstemmelse med ledelsen tilbudt udviklingsprojekter på både centralt og lokalt niveau.
- det pædagogiske personale løbende deltager i lokale dialoger med ledelse, kolleger og forældre om betydningen af inkluderende fællesskaber.
- det pædagogiske personale, som har særlig interesse for og eventuelle funktioner i forhold til arbejdet med inkluderende fællesskaber, kan i overensstemmelse med ledelsen løbende blive videreuddannet på diplomniveau.

DEN SPECIALISEREDE, FAGPROFESSIONELLE OPGAVER

I Køge Kommune anser vi det som en forudsætning for at kunne arbejde med inkluderende fællesskaber, at medarbejdere og forældre oplever at kunne få sparring, råd og vejledning fra særligt uddannet personale.

For at skabe inkluderende fællesskaber er der på alle skoler tilgængeligt personale med særlig viden om og uddannelse indenfor inklusion

Det betyder, at:

- der på alle skoler skal være uddannede inklusionsvejledere med en fast funktionsbeskrivelse (bilag), som i praksis både rådgiver og vejleder det pædagogiske personale, ledere og forældre, deltager direkte i de pædagogiske indsatser i klassen samt kan have samtaler med de børn, der har behov for det
- der på alle skoler er uddannet personale, som vejleder kolleger i udarbejdelse af pædagogiske handleplaner, når der er brug for særlige indsatser i en periode
- der deltager min. 1 inklusionsvejleder fra hver skole i et fagligt netværk på tværs af hele kommunen. Netværket er ledet af konsulenter fra henholdsvis skoleafdeling og PPR. Netværket arbejder med kompetenceudvikling og erfaringsudveksling og er et vigtigt led i den samlede inklusionsindsats i Køge Kommune
- der på alle skoler er inklusionsmedarbejdere, der - i overensstemmelse med den besluttede indsats - direkte understøtter både børn og personale i de inkluderende fællesskaber
- der på alle skoler er etableret tværfaglige ressource teams, som løbende arbejder med de særlige indsatser i skole og SFO
- teamets kerne består af skolens ledelse, inklusionsvejleder, forebyggende rådgiver ansat i FCK og PPR-personale. Efter behov kan øvrige personer og /eller faggrupper inddrages – f.eks. faglige vejledere, sundhedspleje, tandpleje mm.
- teamet skal først og fremmest rådgive ledelsen til at kunne træffe nødvendige beslutninger, men kan også selv indgå direkte i indsatserne.

DEN TVÆRFAGLIGE SAMARBEJDSOPGAVE

I Køge Kommune ser vi det som en forudsætning for at skabe inkluderende fællesskaber, at de fagprofessionelle arbejder sammen på tværs af faggrænser.

For at skabe inkluderende fællesskaber, arbejder de fagprofessionelle sammen om opgaven

Det betyder, at:

- der er fokus på at forældre og børn oplever en sammenhængende hjælp og indsats fra Køge Kommune.
- der er fokus på en - for alle fagprofessionelle kendt - tværfaglig samarbejdsmodel, så de forskellige parter ved, hvad de skal gøre, hvornår og med hvem.
- der er fokus på forenklede samarbejdsprocesser, planer og tilbagemeldinger mellem de forskellige samarbejdspartnere.
- der er fokus på en tidlig orientering mellem de forskellige professionelle arenaer, så der hurtigt kan iværksættes indsatser, som skaber de bedste udviklingsmuligheder for barnet/den unge.
- der er fokus på rettidig og målrettet brobygning mellem daginstitution og distriktsskole, Skole og SFO.
- der er et tæt samarbejde mellem skolerne, skoleforvaltning, SSP, PPR og Familiecenter Køge.

DET VIGTIGE FORÆLDRESAMARBEJDE

I Køge Kommune ser vi det som en forudsætning for at skabe inkluderende fællesskaber, at forældrene er vores vigtigste samarbejdspartnere.

For at skabe inkluderende fællesskaber, arbejder forældre og fagprofessionelle sammen om fælles mål

Det betyder, at:

- forældre bliver betragtet som en ressource i et løsningsorienteret samarbejde om børnene.
- forældre kender og møder tydelige forventninger til deres deltagelse i arbejdet for det inkluderende fællesskab.
- forældre, pædagogisk personale og evt. ledelse arbejder sammen om en fælles forståelse af begrebet inkluderende fællesskaber.
- forældre oplever sig selv som aktive deltagere og medansvarlige for hele fællesskabet.
- forældre, pædagogisk personale og evt. ledelse er lydhøre og nysgerrige på hinandens perspektiver og forskellige roller i forståelsen af barnets handlinger og intentioner.
- forældre, pædagogisk personale og evt. ledelse afsætter den nødvendige tid for at kunne beslutte fælles mål og fælles handlinger.
- forældre oplever at blive løbende inddraget og orienteret i forhold til handleplaner og særlige indsatser.

BØRN OG UNGE I UDSATTE POSITIONER

Køge Kommune ønsker at kunne tilbyde alle børn den hjælp og de rammer, der gør det muligt for dem at kunne indgå i et inkluderende fællesskab. Børn i udsatte positioner kan have brug for ekstra hjælp i en periode for at understøtte den gode udvikling.

Alle børn har potentialer og ressourcer til at kunne bidrage til det inkluderende fællesskab

Det betyder, at:

- der arbejdes lokalt med effektive, dynamiske handleplaner, der sætter pædagogisk retning for indsatser af midlertidig varighed i den lokale skole og SFO.
- der arbejdes tæt sammen tværfagligt med daginstitutioner og øvrige faggrupper.
- der arbejdes lokalt med et tæt samarbejde med PPR, som overvejende har en konsultativ funktion i forhold til medarbejdere og ledelse.
- der arbejdes tæt sammen med SSP om både forebyggende og foregribende indsatser.
- der arbejdes tæt sammen med Familiecenter Køge med fokus på tidlig sagsbehandling og orientering for at sikre hurtige, forenklede og effektive indsatser ved de første bekymringer. Der er et særligt fokus på løbende progression og forbedring i samarbejdet, så vi sammen kan blive endnu bedre.
- der arbejdes tæt sammen med både de aktuelle forældre samt øvrige forældre i klassefællesskabet, da det inkluderende fællesskab er en fælles opgave.
- der arbejdes tæt sammen med Køge Kommunes Centrale Visitationsudvalg på skoleområdet i forhold til enten at få tildelt midlertidig hjælp til at etablere særlige indsatser på den lokale skole – eller til at blive tilbudt et andet skoletilbud, der i højere grad kan understøtte barnets positive læring og udvikling. (bilag: visitationsstruktur i Køge Kommune)
- der arbejdes på, at børn og unge i et specialpædagogisk tilbud uden for skoledistriktet, fortsat kan have en social tilknytning til det lokale område.

DEN LOKALE IMPLEMENTERING AF STRATEGIEN FOR INKLUDERENDE

FÆLLESSKABER

Køge Kommune tænker, at strategien for inkluderende fællesskaber særligt giver mening for alle børn og unge, når den får sit eget liv i de lokale miljøer.

Fra papir til praksis - til brugbar i hverdagen

Det betyder, at:

- der på alle skoler i Køge ved udgangen af skoleåret 2018/19 vil være en lokal handleplan for inkluderende fællesskaber og udviklingsorienterede læringsmiljøer for alle børn.

Handleplanen vil være etableret i samarbejde med både skolens bestyrelse, skolens ressource team samt skolens MED-udvalg.

I handleplanen skal indgå en beskrivelse af:

- Det forebyggende arbejde med det positive læringsmiljø
- Særlige indsatser af både forebyggende og foregribende karakter
- Evaluering og dokumentation af indsatser
- En lokal model for forældresamarbejde af både forebyggende og foregribende karakter
- Implementering af begrebet inkluderende fællesskaber som et grundlæggende mindset blandt både forældre og pædagogisk personale

Der vil på alle skoler være en tæt og udviklingsorienteret dialog med både skoleforvaltning og det centrale visitationsudvalg på skoleområdet.

EVALUERING AF OG OPFØLGNING PÅ STRATEGIEN FOR INKLUDEREDE INDSATSER

Køge Kommune ønsker løbende at følge op på strategien for inkluderende fællesskaber, så den fortsat kan være en meningsfuld retningsgiver for brugerne af den.

En strategi skal være mål med mening for dem, der skal bruge den

Det betyder, at:

- Køge Kommune vil være i tæt opfølgning med skolernes ledelse om indsatser og udviklingspunkter i forhold til inkluderende fællesskaber.
- Køge Kommune vil være i tæt dialog med skolernes ledelse om evaluering af den lokale handleplan for inkluderende fællesskaber og læringsmiljøer.
- Køge Kommune vil være i tæt dialog med skolernes ledelse samt medarbejdere om livet på skolen og SFO'en, så mål og indsatser fortsat har den rette relevans.
- Køge Kommune vil følge op på børn og unges trivsel og læring ved løbende at følge dels Undervisningsmiljøvurdering samt Trivselsundersøgelser.